

Lwów, dnia 28. lutego 1902.

Aleg. 12

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie wcielenia gminy Załubińcze, powiatu nowosądeckiego, do gminy miasta Nowego Sącza.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 6 listopada 1900 l. 65.789/00 przedłożył Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi sprawę wcielenia gminy Załubińcze do miasta Nowego Sącza wraz z projektem ustawy.

Aleg. Sprawozdanie to przekazał Wysoki Sejm Komisji administracyjnej, która, uznając powody przez Wydział krajowy przytoczone, oświadczyła się w dołączonym sprawozdaniu z dnia 20. czerwca 1901 L. s. 1328 za przyjęciem projektu ustawy łączącej Załubińcze z Nowym Sączem w brzmieniu przez Wydział krajowy proponowanem.

Sprawozdanie Komisji administracyjnej nie weszło jednak pod obrady Wysokiego Sejmu z powodu nawału innych spraw.

Wobec powyższego stanu rzezozy przedkłada Wydział krajowy ponownie swe sprawozdanie:

Gmina Załubińcze, powiatu nowosądeckiego, granicząc z miastem Nowym Sączem, jest w ten sposób położona, że wciska się w terytoryum Nowego Sącza, który je ulicami i posiadłościami z trzech stron otacza.

Część terytoryum jest pomiędzy oboma gminami sporna, a spór ten trwa, jak akta udowadniają, od lat kilkudziesięciu. Część Załubińcza przylegająca do miasta i dosyć charakterystycznie „Piekło“ przezwana, ma wygląd małego, gęsto zabudowanego miasteczka, rażącego na pierwszy rzut oka zaniedbaniem policyi budowniczej, ogniowej, sanitarnej, drogowej, porządku i czystości.

To za nadto bliskie sąsiedztwo Załubińcza i zaniedbania wszystkich gałęzi policyi miejscowej w tej gminie nieposiadającej nawet środków do jej wykonania, wywołuje od lat nieustanne skargi Magistratu w Nowym Sączu. Magistrat w Nowym Sączu, skreślając ujemne stosunki w Załubińczu, które szkodliwie na miasto Nowy Sącz oddziałują, podnosi między innymi, że tamże chroniąc się przed okiem policyi i władz, gromadzą się wszystkie pijaki, włóczęgi, złodzieje i prostytutki i że tam jest gniazdo złego, na co się nawet Komenda wojskowa i organa sanitarne c. k. Władzy politycznej użalają.

Do powyższego ustępu skargi dodać należy, że gmina Załubińcze prelimituje nawet w osobnej rubryce budżetu dochód z nocnych szynków.

Następnie użala się Magistrat, że w Załubińczu biją bydło po domach bez dozoru weterynarza, a mięso stamtąd przechodzi z łatwością do miasta.

W końcu zwraca Magistrat uwagę na niebezpieczeństwo zagrażające mieniu mieszkańców Nowego Sącza wskutek niedostatecznej policyi ogniowej w Załubińczu.

Do skarg Magistratu w Nowym Sączu przyłączyła się c. i k. Komenda korpusu w Krakowie, zwracając uwagę Wydziału krajowego pismem z dnia 16. maja 1898 L. 115, że na Załubińczu dzieją się jak największe ekscesa pomiędzy wojskowymi i cywilnymi i że przy takiej sposobności jeden żołnierz został zabity, a jeden ranny.

W końcu i c. k. Starostwo w Nowym Sączu wystąpiło w tej sprawie i relacją z dnia 13. października 1899 L. 21626 przedstawiło c. k. Namisietnictwu

ujemne stosunki w Załubińcu pod względem wykonywania policyi miejscowej z wnioskiem na wcielenie tej gminy do Nowego Sącza, -- gdyż to jest jedyny racjonalny środek celem uchylenia zleżo. Wniosek ten udzieliło c. k. Namiestnictwo Wydziałowi krajowemu odezwą z d. 28 listopada 1899 L. 46543 z powołaniem się na §. 100 ust. z d. 13. marca 1889, według którego gmina granicząca z miastem może być ze względu na policyę miejscową do miasta wcieloną w drodze dobrowolnej ugody, lub w drodze ustawy krajowej. Wydział krajowy, zastosowując powyżej przytoczone postanowienia ustawy, wdrożył pertraktacye celem połączenia tych gmin w drodze dobrowolnej ugody, zarządzając zarazem zebranie materyałów, wyjaśniających stosunki tych gmin, celem połączenia takowych w drodze przymusowej, gdyby ugodowe pertraktacye skutku nie odniosły. Z wyniku pertraktacyi i badań na miejscu okazało się, co następuje:

Sprawa połączenia gminy Załubińcze z miastem Nowym Sączem stoi na porządku dziennym od całego szeregu lat.

Ostatecznie Rada miejska w Nowym Sączu na wniosek specjalnej komisji dla tej sprawy wybranej, uchwaliła na posiedzeniu z d. 31. marca 1898 (w komplecie 30 członków 27 głosami) oświadczyć się za przyłączeniem całego terytorium gminy Załubińcze do miasta Nowego Sącza. Zarazem uchwaliła Rada miejska nie zastrzegać żadnych praw do majątku miasta, który po włączeniu terytorium Załubińcza będzie stanowił własność dawnego miasta i nowo przyłączonych terytorjów. Dopuszczając Załubińcze do korzystania ze znacznego majątku miasta i tegoż zakładów, złożyła Rada miejska dowód, że w danym wypadku nie chodzi jej o nic innego tylko o względy publiczne, a nadto nie mogło być jej tajem, że obejmując zaniebdane terytorium Załubińcza, będzie musiała porobić znaczne wkłady, ażeby tę dzielnicę do porządku doprowadzić

Rada gminna w Załubińcu zajmuje odporne stanowisko i uchwała z dnia 5. maja 1898, jak niemniej uchwała z 18. marca 1900, powzięta w obecności naszego komisarza, sprzeciwiła się połączeniu i odmówiła współdziałania w pertraktacyach. Powodów tego oporu szukać należy w tem, że członkom Zwierzchności i Rady gminnej żal pobieranych plac i innych dochodów. Nadto Załubińcze korzysta ze wszystkich urzędzeń większego w rozwoju będącego miasta bez przyczynienia się w czemkolwiek do utrzymania tych urzędzeń.

Ponieważ pertraktacye ugodowe skutku nie odniosły, przeto zdaniem Wydziału krajowego, należy przystąpić do połączenia i uregulowania stosunków majątkowych w drodze ustawodawczej. Uregulowanie stosunków majątkowych jest nadzwyczaj łatwe, jedna gmina posiada znaczny majątek, co do którego nie robi żadnych zastrzeżeń, druga gmina nie ma prawie nic.

Bliższe szczegóły odnoszące się do obu gmin są następujące:

Nowy Sącz obejmuje obszar 2.039 morgów 1.090 sążni i posiada ludności według konskrypcyi z r. 1890 12722.

Majątek gminy wynosi według inwentarza z końca 1898:

stan czynny	907.904 zł.
stan bierny	270.339 „

czysty stan czynny 637.565 zł.

czyli 1,275 131 Koron.

Oprócz tego posiada gmina samoistny fundusz ubogich składający się z realności, gruntów i kapitałów w łącznej wartości 74.058 Koron.

Budżet gminy na rok 1899 pokrywały własne dochody i 15% dodatków do podatków i 50% dodatku konsumcyjnego od mięsa i wina.

Suma podatków bezpośrednich uiszczonych w gminie wynosi 103.910 Koron.

Gmina Załubińcze według konskrypcyi z r. 1890 posiada 2.857 mieszkańców, z tego na gruntach niegdyś dominikalnych porozrzucanych w gminie 573. domów na gruntach gminnych i niegdyś dominikalnych 263.

Inwentarza majątku nie posiada gmina żadnego. Majątek gminy stanowią dwa zapisy długu państwa 76.721 i 76.417 po 50 zł. razem 100 zł.

Fundusz ubogich (z grzywien) Załubińcza administrowany przez Wydział powiatowy wynosi 2.441 Koron.

Oprócz tego posiada gmina mały budynek szkolny, na którego wystawienie pożyczkę w kwocie 7.000 zł. zaciągnęła.

Powyższy majątek gminy obciążony jest długami, które w czasie badania wynosiły:

Reszta długu do banku krajowego 1.669 K 50 h., reszta długu do Rady szkolnej krajowej 2.100 Koron.

Na pokrycie wydatków gminnych i szkolnych pobierała gmina w roku 1899 — 26% dodatków do podatków, a na ten sam cel w roku 1900 — 23% a oprócz tego 20% dodatku konsumcyjnego od mięsa.

Suma podatków bezpośrednich uiszczanych w gminie (wliczając parcele niegdys dominikałne) wynosi 9.056 Koron.

Rada gminna w Załubińcu składa się z 18 radnych (z tego 10 izraelitów). Gmina Załubińcze należy do parafii w Nowym Sączu. Prawo propinacyi w Nowym Sączu należy do gminy i takowa wydzierżawiła to prawo p. Zygmuntowi Marsowi, który propinację wódczaną i miodową poddzierżawił p. Maurycemu Dattnerowi.

Prawo propinacyi w Załubińcu wydzierżawiła Dyrekeya propinacyjna p. Maurycemu Dattnerowi. Oczywiście, że linia demarkacyjna pomiędzy oboma propinacyami, jaka dzisiaj istnieje, musi być i nadal utrzymana.

Zestawiwszy daty potrzebne do oceny stanu rzeczy w obu gminach, podnieść musi Wydział krajowy na zakończenie, że w gminie Załubińcze istnieje obszar dworski, który z czasem rozdrobniony został i części takowe należą obecnie do kilkunastu osób. Objętość tych parcel dworskich należących do poszczególnych właścicieli jest w hektarach i arach (bez ułamków) następująca: 42 a, 51 ha, 53 ha, 27 ha, 11 ha, 28 ha, 8 a, 6 ha, 46 a, 25 ha, 13 a, 8 a.

Ponieważ § 100 ust. z d. 13. marca 1889 zawiera postanowienie tylko o połączeniu dwóch gmin, bez wzmianki o obszarach dworskich, przeto i projekt ustawy o wcieleniu Załubińcza do Nowego Sącza, nie czyni wzmianki o obszarach dworskich, co do których po dokonaniem wcieleniu Załubińcza do miasta Nowego Sącza zastosowany będzie ostatni ustęp §. 1 ustawy z d. 21. marca 1888 (Dz. ust. kraj. Nr. 41) zmieniającej ustawę o obszarach dworskich z d. 12. sierpnia 1866.

Wobec przedstawionego stanu rzeczy Wydział krajowy wniosł:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony % projekt ustawy

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy;
A. Potocki, w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński, w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Odpis sprawozdania

komisji administracyjnej z dnia 29. czerwca 1901 l. s. 1328/01 o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie wcielenia gminy Załubińcze pow. Nowosądeckiego do gminy miasta Nowego Sącza.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy przedłożył w swem przedstawieniu polecającem połączenie Nowego Sącza z gminą Załubińcze, tak przekonywujące dowody za tem połączeniem przemawiające, że Komisya administracyjna musi je za słuszne uznać i za motywujące konieczność połączenia tychże gmin.

Bo jakżeż może być należytem spełnianie policyi bezpieczeństwa, mienia i policyi ogniowej, jeżeli znaczna i gęsto zabudowana część Załubiniec, tak zwane „Pieńkło“, leży zewsząd Nowym Sączem okolone. Jak może być mowa o należytem nadzorze policyjnym, gdzie istnieje tak gęsto domami zasiany okręg sporny, do którego tak Nowy Sącz jak i Załubińcze roszczą sobie prawa.

Uznało to Starostwo, które kilkakrotnie donosiło Namiestnictwu, że gmina Załubińcze nie jest w stanie sprostać swemu zadaniu co do sprawowania nadzoru policyjnego.

Prosiła o to Komenda wojskowa, motywując przedstawienie swe tem, że wskutek braku policyi jeden żołnierz w bójkę zabitym a drugi rannym został.

Pod względem etycznym przyłączona gmina tylko zyska, gdy jako mieszkańcom Nowego Sącza dla ich dziatwy otwarte będą wrota szkół nowosądeckich, co według ustawy mogłoby być przez Sącz w szkołach przez miasto utrzymywanych zabronionem.

Cząstkowi właściciele obszaru dworskiego Załubiniec, stracą na razie wysoki czynsz dzierżawny za karczmy na ich gruntach stojące, ale bez porównania więcej zyskają przez podniesienie się wartości ich gruntów, gdy do miasta będą przyłączeni.

Gdy się nadto zważy, że Nowy Sącz posiada majątek czysty przeszło 120.000 koron wynoszący a Załubińcze tylko trochę ponad 400 koron;

Gdy się zważy, że na przyłączeniu Załubińcze tylko tak materyalnie jak moralnie zyskają a Nowy Sącz na razie tylko wydatki finansowe³ ponieść musi, którym sprostać jest jednak w możności;

Komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić ustawę łączącą Załubińcze z Nowym Sączem w brzmieniu przez Wydział krajowy proponowanem.

Przewodniczący: *Szeptycki* m. p. Sprawozdawca: *Dr. Jabłoński* m. p.

U s t a w a

z dnia wcielająca gminę Załubińcze powiatu nowosądeckiego do gminy miasta Nowego Sącza.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Gmina Załubińcze, powiatu nowosądeckiego wcieloną zostaje w myśl §. 100 ust. z d. 13. marca 1889 (Dz. ust. kraj. Nr. 24) do gminy miasta Nowego Sącza.

Art. II.

Majątek gminy Załubińcze włączony zostaje do majątku gminy Nowego Sącza. Gmina Nowego Sącza przyjmuje na siebie wszystkie zobowiązania gminy Załubińcze.

Art. III.

Ustawa wchodzi w wykonanie z dniem jej ogłoszenia i w tym czasie będą obie reprezentacye gminy rozwiązane, a tymczasowy zarząd złączonych gmin aż do przeprowadzenia wyborów obejmie burmistrz miasta Nowego Sącza, któremu dodaną będzie tymczasowa Rada złożona z 6 członków, których c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym ustanowi.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.
